ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 4 март

Судъя: Р.Маткурбанов

Шовот туманлараро иктисодий судининг, судьяси Р.Маткурбанов, судья ёрдамчиси М.Курбантурдиевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлисида,

Даъвогар: Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармасининг «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамиятининг манфаатида

Жавобгар: «Шароф Рашидов» фермер хўжалигидан 141.126.369,1 сўм карздорликни ундириш тўгрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили А.Иброгимович (2024 йил 01 февраль кунги 97-сонли ишончнома асосида) иштирокида ишни кўриб чикиб кўйидагиларни

аниклади:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамиятининг (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида Шовот туманлараро иқтисодий судига даъво ариза билан мурожаат қилиб, «Шароф Рашидов» фермер хўжалигидан (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) 141.126.369,1 сўм қарздорликни ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси ишни ўзининг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар вакили тушунтириш бериб, мавжуд қарздорлик тарафлар ўртасида «Пахта хом ашёсини ҳарид қилиш бўйича» тузилган фьючерс шартномаси муносабатларидан вужудга келганлигини ва бугунги кунга қадар жавобгар томонидан қопланмаганлиги сабаб даъвони тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Бугунги суд мажлисининг ўтказилиш вакти ва жойи тўғрисида жавобгар конунда белгиланган тартибда хабардор килинган бўлсада, унинг вакили иштирок этмади, даъво ариза юзасидан фикр билдирмади.

Бундай ҳолда, суд ишни Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 128-моддасига асосан ишни жавобгар вакиллари иштирокисиз кўриб чикишни лозим топади.

Суд, даъвогар вакилининг тушунтиришларини тинглаб ҳамда ишдаги ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра даъвони тўлиқ қаноатлантиришни лозим деб топади.

Иш ҳужжатларидан аниқланган холатларга кўра, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 06 февраль куни № 54-сонли «Пахта хом ашёсини ҳарид қилиш бўйича» фьючерс шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1.-бандига асосан жавобгар шартномада кўрсатилган муддат ва тегишли микдорда пахта хом-ашёсини етиштириб даъвогарга етказиб бериш, даъвогар эса махсулот етиштиришни молиялаштириш ва харид килиш мажбуриятини олган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2-қисми **«е»** бандига кўра жавобгар даъвогардан олинган уруғлик, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар ва бўнак (аванс) маблағларидан мақсадли фойдаланиши **«ё»** бандига

кўра эса шартномавий мажбуриятлар бажарилмаган холатда даъвогарга, тўланган маблағлар бўйича қарздорликни мутлақ қоплаб бериши назарда тутилган.

Шартноманинг 4.2.-банди талабидан келиб чикиб даъвогар томонидан шартномада кўрсатилган экин ер майдонида пахта хом ашёсини етиштириш ва кейинчалик ўзига етказиб бериш максадида 60 фоиз аванс (бўнак) пул маблағи, шу билан бирга агротехник хизматлар, уруғлик, минерал ўғит, ёкилғи мойлаш махсулотлари, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар, транспорт хизматлари, терим пуллари ва бошқа харажатлар учун 1.032.666.839,54 сўм микдорида молиялаштирилган.

Бирок, жавобгар томонидан шартномада кўрсатилган 143 тонна махсулот ўрнига 2023 йил 15 декабрга 116 тонна 407 кг пахта хом ашёсини топширган, қолган 26 тонна 593 кг пахта хомашёсини даъвогарга етказиб бермагани натижасида 141.126.369,1 сўм қарздорлик вужудга келган.

Даъвогар томонидан қарздорликни ихтиёрий равишда қоплаш юзасидан 20.01.2024 йилда юборилган огоҳлантириш хати жавобгар томонидан ижросиз қолдирилган.

Бунинг оқибатда мазкур низо келиб чиққан ва даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддаси биринчи ҳамда иккинчи ҳисмларига мувофиҳ, ҳар ким ўз ҳуҳуҳ ва эркинликларини ҳонунда таҳиҳланмаган барча усуллар билан ҳимоя ҳилишга ҳаҳли.

Хар кимга ўз хукуқ ва эркинликларини суд орқали химоя қилиш, давлат органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8 ва 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Мазкур ҳолатда мажбуриятлар «Пахта хом ашёсини ҳарид қилиш бўйича» контрактация шартномасидан келиб чиққан.

Тарафлар ўртасида имзоланган «Пахта хом ашёсини ҳарид қилиш бўйича» фючерс шартномасининг 2.2.-қисми «ж» бандига кўра жавобгар шартноманинг 1.1.-бандида кўрсатилган мажбуриятларини узрли сабабларга кўра бажара олмаса ёхуд бажара олмаслик эҳтимоли вужудга келса, даъвогарга сабабларни тасдиқловчи ҳужжатларни такдим қилиши, қолаверса шартноманинг 6.2.-қисмига кўра ушбу шартнома шартларини бажарилишига тўскинлик қилувчи енгиб бўлмайдиган куч (форс-мажор) ҳолатлари бўйича бир-бирларини ва форс-мажорни тасдиқлаш бўйича комиссияни хабардор қилишлари ва комиссиянинг хулосасига кўра жавобгар жавобгарликдан озод қилиниши белгиланган.

Бирок, судда юкоридаги холатда форс мажор холатлари аникланмади.

Даъвогарнинг даъво талаби ишга такдим килинган таккослаш далолатномаси ва бошка тегишли хужжатлар билан тулик исботини топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Мазкур кодекснинг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён этилганларга асосан суд, даъвогарнинг даъво аризасини тўлик каноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 141.126.369,1 сўм карздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатини, Республика бюджетига 2 822 527 сўм давлат божи ундиришни лозим деб топади.

Бинобарин суд, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68, 118, 128, 176, 179-моддаларини, кўллаб,

карор килади:

Даъво ариза тўлик каноатлантирилсин.

«Шароф Рашидов» фермер хўжалигининг хисобидан «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамияти фойдасига 141.126.369,1 сўм қарздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати жами 141.160.369,1 сўм ундирилсин.

«Шароф Рашидов» фермер хўжалиги хисобидан Республика бюджетига 2 822 527 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Хал қилув қароридан норози томон бир ойлик муддат ичида шу суд орқали Хоразм вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят (протест), биринчи инстанция судининг қонуний кучга кирган, апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан олти ой ичида кассация тартибида шикоят беришга, прокурор протест келтиришга ҳақли.

Судья Р.Маткурбанов

